

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено

Вченою радою МДУ

22 жовтня 2014 р.

(протокол № 2)

Ректор К. В. Балабанов

**СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

МАРІУПОЛЬ 2014

Загальні положення

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у Маріупольському державному університеті (далі – МДУ)

- *ґрунтується* на Законі України "Про вищу освіту", Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти й спрямована на виконання місії університету та мети його розвитку;
- *відповідає* рекомендаціям і стандартам ЄПВО, враховує кращі світові практики та виступає головною технологією досягнення відповідності освітньої системи вимогам і потребам суспільства та особистості
- *враховує* вимоги міжнародних стандартів серії ISO 9001: 2001 щодо забезпечення безперервного вдосконалення й підвищення якості всіх процесів діяльності МДУ
- *спрямована* на підтримку корпоративних цінностей і традицій колективу викладачів, співробітників, студентів і аспірантів щодо забезпечення замовників і споживачів освітніх послуг продукцією високої якості
- *базується* на положеннях Статуту МДУ, інших нормативних актів (zareestrovano Міністерством освіти і науки України 08.11.2010 р. за № 1063), Правилах внутрішнього розпорядку МДУ.

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає здійснення в МДУ певних процедур і заходів.

Визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти

- *Орієнтація на замовника і споживачів освітніх послуг.*

Уся діяльність університету орієнтується на вимоги внутрішнього та зовнішнього ринків праці щодо випускників, які мають відповідну професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість.

З метою реалізації даного принципу в МДУ: визначено зовнішніх (абітурієнти, студенти, їх батьки, організації-роботодавців, МОН України, слухачі курсів, аспіранти тощо) і внутрішніх (науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний персонал) замовників освітніх послуг. Розподілено відповідальність між різними управлінськими рівнями (МДУ, факультет, кафедра, органи саморуправління) за виявлення їхніх вимог та потреб; визначено шляхи встановлення зворотного зв'язку з замовниками; передбачено дії у випадку їх незадоволеності.

Орієнтація на споживачів означає максимальне задоволення вимог та очікувань замовників, взаємовигідні відносини з постачальниками, з якими співпрацює МДУ (ЗОШ, ВНЗ, організації, установи, підприємства тощо) з усвідомленням взаємовигідності співробітництва і необхідності взаєморозуміння потреб обох сторін щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців для різних сфер і галузей народного господарства.

▪ *Постійний розвиток внутрішнього середовища якості* вищої освіти (шляхом розвитку інфраструктури університету, поліпшення якості матеріально-технічної, навчально-методичної бази), яке дозволяє студентам, викладачам і співробітникам бути повною мірою зацікавленими в досягненні цілей університету у сфері якості, сприятиме задоволенню духовних і культурних потреб усіх учасників навчально-виховного процесу та формуванню корпоративного духу.

▪ *Залучення всіх учасників навчально-виховного процесу* (викладачі, науковці, навчально-допоміжний та обслуговуючий персонал, студенти) до забезпечення якості освіти, мотивації студентів до здобуття якісних освітніх послуг.

З метою реалізації даного принципу в університеті визначено відповідальність кожного структурного підрозділу, працівника та його особистий внесок у досягнення поставлених цілей; розроблено систему мотивування працівників для належного виконання ними поставлених завдань.

▪ *Безперервності процесу постійного покращення якості освітніх послуг.* В університеті визначено рівні відповідальності кафедр, факультетів, відділів та інших структурних підрозділів та відповідних керівників та осіб за реалізацію процедур забезпечення якості. Контроль якості реалізується за допомогою проведення систематичних внутрішніх аудитів, об'єктивного моніторингу та вимірювання процесів, моніторингу якості освітніх послуг з наступним аналізом результатів і визначенням подальших шляхів щодо усунення недоліків і подальшого удосконалення внутрішньої системи якості освітньої діяльності.

Основними *об'єктами* системи управління якістю освіти в університеті є: організація навчального процесу, наукова діяльність, діяльність аспірантури, інформаційно-бібліотечне забезпечення студентів і співробітників, підвищення кваліфікації викладачів, система оплати праці і заохочення працівників за високі трудові досягнення, діловодство і обіг документів, господарське обслуговування і матеріально-технічне забезпечення, заходи з охорони праці та ін.

Організаційне, методичне, інформаційно-технічне забезпечення навчання за денною, заочною формами, проведення наукових досліджень, міжнародні зв'язки, фінансово-економічну, господарчу, звітно-облікову діяльність здійснюють 14 відділів та служб.

Здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм

Кафедра як основний структурний підрозділ розробляє постійний механізм актуалізації змісту навчання студентів за кожним напрямом підготовки та спеціальністю за освітніми рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра відповідно до державних стандартів вищої освіти.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми: обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Для кожного напрямку та спеціальності розроблені стандарти вищого навчального закладу. В освітній програмі визначено заплановані результати

навчання, подано опис програми навчання (перелік модулів, навчальний план, способи верифікації досягнених результатів навчання), умови навчання, методи навчання; подано опис внутрішньої системи забезпечення якості, шкала підсумкового оцінювання.

Для кожної дисципліни всіх напрямів та спеціальностей вищої освіти чітко сформульовані засоби діагностики та очікувані результати навчання студента у здобутих компетенціях. Визначено єдині вимоги до складових навчальної дисципліни: структура (тематичний план) навчальної дисципліни, теми семінарських (практичних, лабораторних) занять, самостійної роботи, індивідуальні завдання, методи навчання, методи контролю, схема нарахування балів з дисципліни, методичне забезпечення, рекомендована література (базова, допоміжна), інформаційні ресурси. У складі також: навчальний контент (конспект або короткий чи опорний конспект, або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, завдання для самостійної роботи студентів, набір питань, задач, завдань або кейсів для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів. Компетенції фахівця як результати навчання використовуються, як інформаційна база для формування засобів діагностики.

Система моніторингу якості підготовки фахівців за напрямами та спеціальностями діє на підставі об'єктивних та вимірюваних показників якості освітньої діяльності та забезпечувальних процесів.

Факультет (випускова кафедра) на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу.

За результатами державної атестації випускників на кожному освітньому рівні відстежуватися відповідність якості випускників університету місії та меті університету та корегуватися діяльність

Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників МДУ

Оцінювання успішності студентів відбувається згідно із Положенням про проведення контролю та оцінювання успішності студентів в умовах запровадження ЄКТС. Визначено об'єкти поточного контролю студентів всіх освітніх рівнів; вимоги до поточного, семестрового, підсумкового контролю і державної атестації; порядок оцінювання успішності студентів.

В МДУ конкретизовано *сфери відповідальності* за оцінювання успішності здобувачів освітнього рівня і забезпечення якості на рівнях: вчені ради (МДУ, факультети), ректорат, навчальний відділ, відділ працевлаштування та практик, деканати, кафедри, органи студентського самоврядування, а також компетенції проректорів, деканів, завідувачів кафедр, кураторів ЄCTS, викладачів, студентів.

Оцінювання результатів діяльності кафедр і викладачів відбувається

відповідно до таких документів: Положення про рейтингову систему оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників в МДУ; Положення про рейтингову систему оцінювання кафедр в МДУ.

В рамках зазначеної програми запроваджено рейтингову систему оцінювання науково-педагогічних працівників Маріупольського державного університету. Рейтинг складається з 84 показників які охоплюють всі види діяльності науково-педагогічних працівників. Підсумки рейтингового оцінювання затверджуються Вченою Радою МДУ і оприлюднюються на офіційному веб-сайті університету. Саме прагнення зайняти більш високу позицію в рейтингу змушує науково-педагогічних працівників проявляти активність у всіх сферах діяльності, чим підвищує їх професійний рівень.

Результати оцінювань регулярно оприлюднюються на офіційному веб-сайті ВНЗ, на інформаційних стендах, на загальних зборах колективу викладачів і співробітників, засіданнях вчених рад тощо.

Забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників

Якість освітніх послуг, ефективність навчальних програм в першу чергу визначаються якісним складом викладачів, яким постійно опікується ректорат, деканати і кафедри МДУ.

В МГУ запроваджено систему кадрового забезпечення, яка передбачає: офіційно визначені процедури відбору та призначення на посаду нових викладачів відповідно до їхнього рівня професійної компетенції; розроблені засоби оцінки якості навчальної діяльності професорсько-викладацького складу, та умови доступу викладачів до інформації про оцінку їхньої роботи; реалізацію механізму підвищення кваліфікації і вдосконалення фахової майстерності, який включає умови стимулювання і визнання професійних досягнень

У Програмі підвищення кваліфікації викладачів розроблено курси, що забезпечують набуття професійних компетенцій, якими повинен володіти викладач вищого навчального закладу, науково-педагогічні працівники проходять стажування та курси підвищення кваліфікації в провідних ВНЗ України.

Забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою

Якість освітнього процесу забезпечується ресурсами: матеріально-технічними, навчально-методичними, інформаційними.

Для підвищення якості надання освітніх послуг в МДУ розробляються та широко використовуються в початковому процесі сучасні інформаційні системи. Розробка та використання в навчальному процесі інформаційних систем враховується при визначенні рівня рейтингового показника викладача. Фонд наукової та навчально-методичної літератури бібліотеки університету складає понад 150 тисяч примірників та 160 найменувань вітчизняних і зарубіжних періодичних видань. До послуг викладачів та студентів 5 читальних залів з електронними каталогами та Інтернет-зв'язком.

Розвитку наукових досліджень сприяє унікальна серед країн СНД бібліотека елліністичних студій «Константинос Левендіс», фонд якої становить понад 14 тис. примірників наукової, художньої, довідкової літератури англійською, німецькою, новогрецькою та іншими мовами. У навчальному процесі широко використовуються сучасні засоби обчислювальної техніки на базі комп'ютерних класів та оргтехніки кафедр. Всі комп'ютери укомплектовані: cd-ром, кольоровим монітором, звуковою картою, стерео-навушниками і мікрофоном. Така комплектація обладнання дозволяє використати комп'ютерний клас як лінгафонний кабінет і більш повно реалізовувати можливості комп'ютера при вивченні і використанні програм зі звуковим супроводом. Комп'ютери мають вихід у світову мережу Internet, користування якою для студентів університету є безкоштовним.

Забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом

В МДУ в стадії створення інформаційна система навчального закладу, яка забезпечує моніторинг якості, оперативний облік процесів і ресурсів, достовірну архівацію даних про стан навчальних (кадрових, навчально-методичних, інформаційно-бібліотечних, матеріальних тощо) ресурсів, аналітичну обробку, оперативний пошук, передачу і необхідне представлення відповідної інформації.

До переліку основних складових такої інформаційної системи розробляються модулі, що відображатимуть: характеристики контингенту студентського складу; результати моніторингу досягнень студентів та показники їхньої успішності; структуру навчальних програм та їх ресурсного забезпечення; механізми оцінювання студентами якості діючих навчальних програм; ефективність роботи професорсько-викладацького складу; загальні характеристики та основні показники діяльності вищого навчального закладу та порівняння з показниками інших однопрофільних закладів; інформацію про місце навчального закладу серед інших університетів з посиланнями на результати вітчизняних, європейських та світових рейтингів.

Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації

Публікація найновішої та об'єктивної інформації про навчальні програми, умови отримання академічних ступенів, системи оцінювання та державної атестації на веб-сайтах факультетів і кафедр.

Через використання сайту університету (<http://mdu.in.ua/>) забезпечено публічність інформації. На офіційному сайті університету розміщено інформацію про адміністрацію університету, факультети та кафедри, про наявні освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації

Навчальні ресурси – електронні курси, методичне та інформаційне забезпечення навчальних програм, зміст навчальних курсів розміщуються на сайті університету.

Ректор МДУ, професор

К.В. Балабанов